

osi željeza, dotično valjaka za gnječenje, stoga da se od njih bude imala radnja baš valjana, treba rabiti parnu ili vođenu silu. Stavljani u rad dobrim kretalom rade prilično, ali ne razviju svu njihovu silu.

Između gnječila koja mogu dobro raditi, ma kojom pokretnom silom, te stoga i rukom, treba ubrojiti osobito ono tvrdke Mure u Turinu, koje se može rabiti za prvo samlivenje maslina, kad se hoće uvesti toli znamenito postepeno gnječenje. — Valjci koji gnječe mogu biti postavljeni na različite daljine između njih, te je stoga moguće dobiti različito zgnječenje maslina; svim tim tiesto bude ponešto krupno, te je dobro za prvo tještenje koje mora da dađe izabраниh ulja. Ovo gnječilo gnječi do 7 m c. maslina na uru ako se rukom kreće, od 9 do 10 i više ako parom — Njegova je radnja veoma podpuna i brza, a tiesto što priredjuje, daje napram drugim gnječilima, veću količinu finih ulja.

Sprave Salvatella nemogu da imaju za nas neku znamenitost, jer taman zbog pokretne sile što iziskuju, nebi se mogle uzeti u obzir nego u pojedinim slučajevima kad bi se radilo o podignuću kakve uljarnice u velikom, i kad bi se mogla upotrebiti voda. Naprotiv, po mom mnjenju, gnječilo Mure napravljeno je za naše prilike, a opredjeljeno je da nadopuni kod nas i s' tehničkog pogleda i s' onoga tvarne uporabe, radnju naših mlinova od kamena.

Što se tiskala tiče, tlačna sila ovih mora da bude slaba pri prvom stiskanju koje daje najfinija ulja, veća pri drugom, koje daje polufina, a najveća za komine trećeg tlaka, koje daje obično ulje.

Stoga se za prvo i drugo tlačenje mogu posve dobro rabiti i obična tiskala drvenim ili željeznim vijkom, dočim je za treće tlačenje shodno utjeći se radnji jakih tiskala, po mogućnosti idrauličnih, da se odstrani sasvim ulje od komina.

Neki je Petar Verasi, florentinac, izradio otrog nekoliko godina novi tip diferencijalnog idrauličnog tiskala, ciglim jednim stupcem sa rešetkom od obruča, koje ako je slaba tlačenja može biti uporavljen i za priredjivanje finih ulja. Izradjuju se od tri veličine i sa tlakom od 50—75 do 100 tonelata, koja se mogu upotriebiti za pravljenje finih ulja i običnih, dočim prikazuju štednju pri radnji, jer zbog rešetke sa obručima postaju suviše koše koje se znatno troše, tim više, pomisli li se da one nemogu dugo potrajati pri pravljenju finih, stolnih i pravih ulja; šteti se tako vrijeme, jer se zbog rešetke, ulje izvadi iza kratkog tlačenja, a imaju i veliku znamenitost veće čistoće toli potrebite da se dobije ulje bolje vrste.

Za pravljenje finih ulja služe i jednostavna idraulična tiskala, osobito takozvana blizanca, ili sdružena tiskala sa košima, koja mogu biti od prvog i drugog tlačenja.